

Návrh
znaku a vlajky

pro obec

PŘÍSTOUPIM

autor:
Mgr. Jan Tejkal
Jan.Tejkal@seznam.cz
<http://heraldika.webnode.cz/>

Právo na znak a vlajku:

Zákon o obcích (obecní zřízení) v paragrafu § 34a stanoví, že:

(1) Obce mohou mít znak a vlajku obce.

(2) Předseda Poslanecké sněmovny může obci, která nemá znak nebo vlajku obce, na její žádost znak nebo vlajku obce udělit. Předseda Poslanecké sněmovny může na žádost obce změnit znak nebo vlajku obce.

(3) Obce a jimi zřízené nebo založené organizační složky a právnické osoby mohou užívat znak a vlajku obce. Jiné subjekty mohou užívat znak obce jen s jejím souhlasem. K užívání vlajky obce není nutný její souhlas.

Právo užívat obecní symboly uděluje předseda Poslanecké sněmovny na základě doporučení Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu.

Žádosti o udělení symbolů obce projednává Podvýbor pro heraldiku a vexilologii, který je součástí Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu, jenž vyslovuje souhlas s návrhy znaků a vlajek obcí.

Evidenci žádostí o udělení obecních symbolů vede Podvýbor pro heraldiku, který současně publikuje informace o nových obecních symbolech České republiky v systému REKOS (Registr komunálních symbolů): <http://rekos.psp.cz/>

Tvorba nových obecních symbolů:

Znak a vlajka musí respektovat soubor více či méně pevně stanovených heraldických a vexilologických zásad a musí rovněž vykazovat zřetelný významový vztah k lokalitě, kterou reprezentují.

Mezi relevantní tématické okruhy pro tvorbu znaku patří například konstituce tzv. mluvícího znamení (vyjádření názvu obce), reflexe historické pečetní či razítkové symboliky obce, vyjádření patrona obce, odkaz na význačné události nebo pověsti a mýty v dějinách obce, připomenutí erbovních motivů někdejších feudálních majitelů obce či panství, poukaz na specifické historické či současné řemeslné a jiné pracovní aktivity obyvatel obce, nebo vykreslení určitého relevantního přírodního motivu krajiny, do níž je obec zasazena.

Vlajka obce by měla odpovídat podobě či symbolice znaku obce. Jednou z možností je konstituce geometricky koncipované vlajky ve formě kombinace horizontálních či vertikálních pruhů a případně dalších geometrických obrazců, barevně odvozených ze znakových tinktur a doplněných fakultativně o některé relevantní znakové figury pro zdůraznění neopakovatelnosti každé vlajky. Často - a zejména u lokalit bez městského statutu, kde vzniká vlajka současně se znakem - se přistupuje rovněž k tzv. opakování znaku, což znamená, že vlajka obce má stejnou či velmi podobnou figurální kompozici jako obecní znak.

Znak obce:

Archivní průzkum nepotvrdil existenci vlastního obrazového pečetního znamení obce Přistoupim. V archivních fondech Národního archivu v Praze z 19.století, konkrétně v Indikačních skicách Stablního katastru z roku 1841, se sice nacházejí vedle otisků razítka panství Kostelec nad Černými Lesy také otisky pečeti, která by mohla být pečeti obecní, avšak otisky jsou natolik nezřetelné, že obsah pečeti nelze rozluštit. V jiných archivních fondech, například v Popisech hranic katastrálních území z téhož roku, jsou pak doloženy jen razítka a pečeť černokosteleckého panství.

Návrh znaku obce tak při nemožnosti navázat na obraz či symboliku historické obecní pečeti vychází výhradně ze zadání obce vyjádřit ve znaku obce svatováclavskou tradici reprezentovanou kostelem sv.Václava se samostatně stojící zvonící, sochou sv.Václava, tzv. Svatováclavskými šancemi (tzn. hradištěm Přistoupim) a především legendou vykládající vznik názvu obce podle toho, že „... se u nedalekého hradiště, na hranicích knížectví pražských Přemyslovců a území kmene Zličanů, setkala vojska knížete Václava s vojsky pohanského Radslava. Radslav spatřil na čele Václava zářící kříž, ohromen tímto zázrakem odhodil zbraň, sesedl z koně, poklekl, pokořil se před Václavem a odevzdal do jeho ochrany své území i svůj lid – tedy přistoupil se svým knížectvím k Václavovi a spojil se s ním ...“, prohlásiv „...Přistoupim na podmínky tebou kladené ...“

Na tuto tradici tedy poukazují především znakové figury knížecí čepice a případně knížecí čepice v kruhu (znázorňujícím světce svatozář), ale také figura zvonu připomínajícího zvonici kostela sv.Václava, figura palisádové hradby v různých modifikacích, včetně heraldické figurální zkratky v podobě tzv.pilovité hlavy štítu a návrší, nebo figura vyrůstající plamenné orlice jakožto jeden z typických svatováclavských atributů.

Výhradně tuto tradici připomínají varianty 2-5, zatímco varianta 1 připojuje i skromný odkaz na bohatý erbovní materiál majitelů svobodných statků ve vsi, konkrétně na erb lilie Jiříka Kubky a erb kosmého břevna Fridricha z Vildenštejna, tj. erby které se zachovaly jako kamenná heraldická památka v kostele sv.Václava , přičemž lilie současně odkazuje jako mariánský atribut také na sochu P.Marie Tismické a břevno zase na polohu obce na středověké cestě z Českého Brodu do Černého Kostelce.

Heraldická pravidla o barvách a kovech:

Při realizaci návrhu znaku lze postupovat tak, že se jednotlivé varianty návrhu znaku od sebe liší kromě kompozičního řešení také v barevném provedení. Pokud jde o zvolení barev znaku v obecné rovině, existuje v heraldickém tvarosloví pravidlo o nemožnosti pokládání barvy na barvu a kovu na kov. V klasické komunální heraldice českých zemí hovoříme o šesti základních tinkturách, k nimž posléze přibyly další

doplňkové tinktury, kupříkladu tzv. přirozené barvy. Dvě z oněch základních tinktur jsou tzv. kovy - zlatá neboli žlutá a stříbrná neboli bílá, zatímco ostatní - červená, modrá, zelená a černá - patří do kategorie barev. Je tedy možno volit buď kovový štít (resp. kovové pole štítu) a barevné figury, či opačně barevný štít (resp. barevné pole štítu) a figury kovové. V obou případech je přitom vhodné zachovat co nejmenší možný počet tinktur.

U návrhu znaku pro obec Přistoupim lze pak - při zachování popsaného pravidla – uplatnit především standardní barevnost zobrazovaných figur, tzn., že knížecí čepice je vyobrazena v kombinaci zlaté a červené, palisádová hradba je zlatá a plamenná orlice je černá ve stříbrném poli a má červené plameny. Dominantní barvou štítu je přitom zelená, která vykresluje zasazení obce do venkovské krajiny.

Blason neboli popis variant návrhu znaku obce:

Varianta 1:

„V zeleném štítě děleném stříbrným kosmým zúženým břevnem nahoře knížecí čepice, dole šikmo dolní polovina stříbrné lilie.“

Varianta 2:

„V zeleném štítě knížecí čepice v kruhu provázená nahoře palisádovou hradbou do krajů, obojí zlaté.“

Varianta 3:

„V zeleném štítě knížecí čepice v kruhu nad palisádovou hradbou, obojí zlaté.“

Varianta 4:

„V zeleném štítě knížecí čepice v kruhu se zavěšeným zvonem nad přerušenu palisádovou hradbou, vše zlaté.“

Varianta 5:

„Ve stříbrném štítě pod zelenou pilovitou hlavou ze zeleného návrší vyrůstající černá plamenná orlice se zlatou zbrojí, jetelovitě zakončeným perisoniem a s červeným jazykem.“

Vlajka obce:

Při tvorbě návrhu obecní vlajky platí, že námět nebo podoba vlajky musí korespondovat s figurálním obsahem či podobou návrhu znaku. Tuto zásadu lze realizovat ve třech základních intencích:

I-Přistoupením k tzv. opakování znaku (ať již k tzv. doslovnému či tzv.částečnému opakování znaku), což znamená, že se v listu vlajky objeví zcela totožné figury ve stejné či obdobné kompozici jako ve znakovém štítu.

II-Zjednodušením znakových figur do geometrické kombinace pruhů s totožnými barvami.

III-Vzhledem ke konkrétnímu případu vyváženou kombinací postupů I. a II..

V případě návrhu vlajky pro obec Přistoupim se přitom ukazuje jako adekvátní postupovat takto:

-Varianta 1 = opakování znakových figur v proporčně modifikované kompozici.

-Varianty 2,3 = kombinace doslovného opakování figur knížecí čepice a kruhu se zjednodušením figurálního motivu palisádové hradby do podoby nahoře pilovitého horizontálního pruhu.

-Varianta 4 = kombinace doslovného opakování figur knížecí čepice, kruhu a zvonu s geometrizací figurálního motivu přerušené palisádové hradby do podoby vlající části listu vlajky adekvátní barevnosti.

-Varianta 5 = kombinace doslovného opakování figury plamenné orlice se zjednodušením ostatních znakových figur do podoby dvou krajních horizontálních pruhů v totožné barvě.

Popis variant návrhu vlajky obce:

Varianta 1:

„Zelený list s bílým kosmým pruhem vycházejícím z první šestiny horního okraje a čtvrté šestiny dolního okraje. V žerďovém poli šikmo dolní polovina bílé lilie. V horním cípu knížecí čepice. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 2:

„List tvoří tři vodorovné pruhy, zelený, žlutý a zelený, v poměru 2:1:7. Žlutý pruh nahoře pilovitý osmi zuby s vrcholy v desetině šířky listu. V dolním pruhu knížecí čepice ve žlutém mezikruží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 3:

„List tvoří dva vodorovné pruhy v poměru 7:1, zelený a žlutý pilovitý osmi zuby s vrcholy ve třech čtvrtinách šířky listu. V žerďové polovině zeleného pruhu knížecí čepice ve žlutém mezikruží. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 4:

„List tvoří zelená žerďová a žlutá vlající část. V zelené části knížecí čepice v mezikruží se zavěšným zvonem, obojí žluté. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 5:

„List tvoří tři vodorovné pruhy, zelený, bílý a zelený, v poměru 1:3:1. Z dolního pruhu do bílého pruhu vyrůstá černá plamenná orlice se žlutou zbrojí, jetelovitě zakončeným perisoniem a s červeným jazykem. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Vyjádření k návrhu znaku a vlajky:

K variantám návrhu znaku a vlajky obce je přiloženo vyjádření PhDr. Karla Müllera, ředitele Zemského archivu v Opavě, člena expertní skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a garanta správnosti návrhů.

Z tohoto vyjádření vyplývá, že všechny varianty návrhu vycházejí z obecných zásad heraldické a vexilologické tvorby a mohou být tedy předloženy Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky s žádostí o schválení a doporučení Předsedovi PS P ČR znak a vlajku obci udělit.

PhDr. Karel Müller ve svém vyjádření uvádí následující:

„Všechny návrhy zpracované mgr. Janem Tejkalem odpovídají zásadám heraldické a vexilologické tvorby a mohou být předloženy podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny P ČR k projednání.

Silná svatováclavská tradice v obci vedla autora k tomu, že se symbolické odkazy na národního světce staly dominantní figurou ve všech navrhovaných variantách. Doplněny jsou připomínkami zdejšího historického opevnění a feudálních držitelů obce.

Vzhledem k častému uplatňování knížecí koruny v komunální heraldice středních Čech doporučuji některou z méně otřelých variant, tedy č. 1 nebo 4.“

Osobní pohled autora upřednostňuje ve shodě s citovaným vyjádřením variantu 1, která kromě svatováclavské tradice připomíná i erby Jiříka Kubky a Fridricha z Vildenštejna, které se zachovaly jako kamenná heraldická památka v kostele sv. Václava.

Záleží ovšem především na zástupcích obce, kterou z předložených variant zvolí. Podmínkou je heraldická a vexilologická správnost, kterou - jak dokládá přiložené vyjádření - splňují všechny předložené varianty návrhu.

Poznámky k zásadám heraldické a vexilologické tvorby:

V současné právní terminologii figuruje jako primární pojem „vlajka“. Ve vexilologické terminologii se pak hovoří o vlajce, nebo o praporu dle způsobu užití. V rámci tohoto textu užíváme právně závazný pojem „vlajka“.

Poměr stran (šířky a délky) listu vlajky je dle metodického pokynu Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky shodný s poměrem stran státní vlajky České republiky – tj. 2:3.

Na list vlajky nelze položit znakový štít – vlajka musí být svébytným symbolem, nikoliv jen podkladem pro znak.

Pojmy „zlatá“ a „stříbrná“ (tinktura) u znaku nahrazují u vlajky pojmy „žlutá“ a „bílá“ (barva).

V heraldice se pravá a levá strana popisují z pohledu štítonoše. Z pohledu pozorovatele je tedy heraldicky pravá strana vlevo a heraldicky levá strana vpravo.

Neudává-li se v blasonu orientace figury, má se za to, že je orientována doprava.

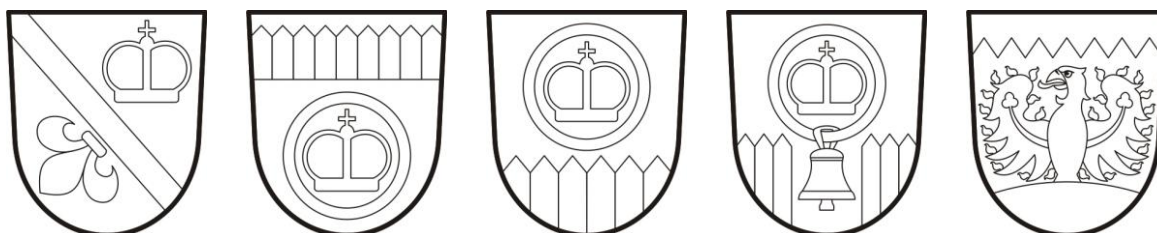
U heraldických tinktur – to znamená barev a kovů – se neudávají odstíny.

Při konkrétním zobrazení platí obecné pravidlo o vhodnosti tmavších a sytějších odstínů. Odstíny ve výtvarném řešení návrhu symbolů obce proto nejsou zcela závazné a lze je upravovat.

Heraldika počítá s vysokou mírou stylizace zobrazených znakových figur.

Figura by měla být jednoznačně rozpoznatelná, což ovšem neznamená, že má být zobrazena realisticky – může být například proporčně upravená tak, aby co nejvíce vyplňovala prostor znakového štítu, nebo mohou být její jednotlivé komponenty zobrazeny v upravených proporcích v závislosti na celkové kompozici znaku.

Primární je v heraldice blason neboli slovní popis a sekundární kresebná podoba neboli vizualizace blasonu, což znamená, že stejný znak může mít několik výtvarných podob (i současně užívaných).

dne 17.2.2017, Mgr. Jan Tejkal

Přílohy:

1. Výtvarná realizace variant návrhu znaku a vlajky obce
2. Reprodukce textových a obrazových podkladů
3. Kladné vyjádření člena expertní skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky